Werkboek Talenpaspoort

RADBOUD
pre-university college

Radboud Universiteit

Deel I

Nu je een talenpaspoort hebt gemaakt, is de volgende stap om talen met elkaar te vergelijken. Zo krijg je meer informatie over het systeem van taal en de verbanden tussen verschillende talen.

Kies drie talen uit je talenpaspoort om met elkaar te vergelijken:

1. _____

2. _____

3. _____

Opdracht 1: Woordvolgorde

De meest voorkomende woordvolgorde is **SVO**:

***S**ubject (onderwerp)*	***V**erb (werkwoord/persoonsvorm)*	***O**bject (lijdend voorwerp)*
Jij	*schrijft*	*een brief*

Met dezelfde letters kun je ook andere woordvolgordes beschrijven:

SOV: jij een brief schrijft.
OVS: Een brief schrijf jij.
OSV: Een brief jij schrijft.

Let op: Per taal verschilt het welke volgordes grammaticaal correct zijn. SOV is bijvoorbeeld voor een Nederlandse zin geen optie en als het een hoofdzin betreft.

a. In het Somalisch kun je de volgende zin maken: Anaa albaabka furay.

Anaa = ik albaab(ka) = (de) deur furay = opende

Het Somalisch gebruikt dus de woordvolgorde:_____

b. In Star Wars gebruikt Yoda een zeldzame woordvolgorde. Kijk naar de onderstaande quote en zet de woordvolgorde erachter:

Woordvolgorde: _____

c. Maak nu voor iedere taal die jij hebt gekozen een korte zin met de drie onderdelen Subject, Verb en Object. Let op: de volgor de hangt af van de taal!

Taal 1:

_____

Volgorde: _____

Taal 2:

_____

Volgorde: _____

Taal 3:

_____

Opdracht 2: Verwantschap van woorden

Veel talen zijn verwant aan elkaar. Woorden uit dezelfde taalfamilie lijken vaak op elkaar. Denk aan de woorden ‘leraar’ in het Nederlands en ‘Lehrer’ in het Duits.

Maak zelf hieronder eens een woordenlijst waarbij je hetzelfde woord vertaalt in drie talen.

Voorbeeld:

Leraar *Lehrer* *Teacher*

	Taal 1:	Taal 2:	Taal 3:
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			

Welke overeenkomsten en verschillen vallen jou het meest op?

Hoe zou je de overeenkomsten kunnen verklaren? Denk aan taalfamilies, maar ook aan mogelijke historische of culturele invloeden.

Opdracht 3: Mag ik 'jij' zeggen?

De manier waarop je spreekt hangt af van je gesprekspartner. Het aanpassen van je taalgebruik aan de persoon met wie je communiceert en aan de situatie, worden bepaald door 'sociale conventies'. Dat zijn (ongeschreven) regels. Per taal verschilt de manier waarop de aanspreekvormen worden toegepast. Denk bijvoorbeeld aan het Nederlands, dat 'jij' en 'u' gebruikt om het verschil in aanhef duidelijk te maken, en het Frans dat 'tu' en 'vous' gebruikt. Het Engels, daarentegen, gebruikt enkel 'you'.

Hoe zit dit in de drie talen die jij bij opdracht 1 en 2 vergeleken hebt? Vul onderstaande schema's in.

a. Hoe begroet je iemand? Goedendag, hoi, hallo etc.			
Taal	Formeel	Informeel	Neutraal
1.			
2.			
3.			

b. Welke aanspreekvormen ken je? Jij, u, mevrouw, meneer etc.			
Taal	Formeel	Informeel	Neutraal
1.			
2.			
3.			

c. Ken je nog meer verschillen in omgangsvormen tussen jouw talen? Denk aan: lichaamsstaal, begroetingen, hand gebaren, etc.

_____

_____

_____

Deel II

1. Bespreek in een groepje de volgende vragen:

- Zou je jezelf, na het invullen van het talenpaspoort, definiëren als eentalig of meertalig? Waarom wel/niet?
- Welke nieuwe inzichten heb je opgedaan over de verschillen en overeenkomsten tussen talen?
- Heeft het kennen van meerdere talen voordelen volgens jou? Welke?
- Heeft het kennen van meerdere talen nadelen volgens jou? Welke?
- Welke nieuwe inzichten heb je opgedaan over je klasgenoten?

2. Reageer op de volgende stellingen.

- Zolang de boodschap overkomt in de communicatie, maakt het niet uit als we onderling verschillende talen spreken.
- Het kennen van meerdere talen gaat ten koste van de kennis van de moedertaal.
- Het is goed dat er één gestandaardiseerde taal (Nederlands) gesproken wordt op scholen.
- De talen die ik in mijn vakkenpakket heb, heb ik gekozen omdat ik ze mooi vind klinken.
- Als mensen onderling een taal spreken die ik niet ken, voel ik mij buitengesloten.
- "Het aantal talen dat je kan spreken is gelijk aan het aantal personen dat je bent. Als je bijvoorbeeld vijf talen kan spreken, dan ben je vijf verschillende personen." Elvir, leerling V5

Formuleer nu je eigen stelling over taal om in de klas te bespreken:

_____

_____

Begrippenlijst

Aanspreekvorm: het woord waarmee je iemand aanspreekt. In het Nederlands hebben we 'jij/jullie' en 'u', meneer, mevrouw.

Beleefdheidsvorm: een aanspreekvorm die je gebruikt om beleefd te zijn. In het Nederlands is het aanspreken van anderen met 'u' de beleefdheidsvorm.

Dialect: een variatie van een taal die gesproken wordt in een bepaald gebied of op een bepaalde plaats. De variant heeft specifieke grammaticale of lexicale kenmerken en wijkt daarmee af van de standaardtaal.

Etymologie: de wetenschap die de herkomst en geschiedenis van woorden bestudeert.

Formeel taalgebruik: taalgebruik volgens de regels. Wordt vaak beschouwd als net taalgebruik.

Informeel taalgebruik: taalgebruik waarbij de regels losgelaten worden. Ook wel omgangstaal genoemd.

Isolaat: een taal die niet bij een taalfamilie hoort en geen verwante talen heeft.

Jargon: het taalgebruik dat binnen een specifiek vakgebied, sector of groep personen wordt gebruikt dat buiten deze groep niet bekend is.

Leenwoord: een woord dat van oorsprong uit een andere taal komt, maar nu als gebruikelijk of gangbaar woord in de taal voorkomt. Bijvoorbeeld: website.

Lexicon: de woordenschat van een taal- of kennisgebied.

Meertaligheid: de vaardigheid om meerdere talen te kunnen spreken. Je bent meertalig als je meerdere talen spreekt, maar ook al wanneer je één taal spreekt en één andere taal begrijpt.

Semantiek: de taalwetenschap die zich bezighoudt met de betekenis van woorden, zinnen en teksten.

Sociolect: een taalvariant die typerend is voor een bepaalde sociale groepering. Straattaal is een voorbeeld van een sociolect.

Sociolinguïstiek: de tak van de taalwetenschap die zich met de sociale aspecten van taal bezighoudt.

Streektaal: zie dialect.

Taalbewustzijn: het bewust omgaan met taal en je bewust zijn van je acties bij taalactiviteiten. Taalbewustzijn gaat ook over kennis van het systeem van taal.

Taalfamilie: een groep talen die eenzelfde voorgeschiedenis hebben. Bijvoorbeeld: Indo-Germaanse talen, waartoe de meeste Europese talen behoren.

Taalregister: aan een bepaalde situatie gebonden taalgebruik. Dat kan gaan over woordkeus en zinsbouw. Bijvoorbeeld: niks en niets zijn woorden met eenzelfde betekenis, maar ze worden in verschillende situaties gebruikt.

Thuistaal: de taal die iemand spreekt of sprak met de mensen in het eigen huishouden.

RADBOUD
pre-university college

Radboud Universiteit

Dit materiaal is gelicentieerd onder Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International. Ga voor een kopie van deze licentie naar https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/